

Jongeren brainstormen over complexe vraagstukken

‘Benut de denkkraft van jonge mensen’

Waarom laten we leerlingen niet vaker meedenken over onderwijsvragen? Bas Warmerdam van ConsultingKids pleit ervoor de denkkraft van jonge mensen te benutten: “Zij stellen vragen waar wij aan voorbijgaan en komen met oplossingen die wij niet bedenken.”

COMPLEXE VRAAGSTUKKEN

Kinderen denken anders en laten zich niet stoppen door dingen die onmogelijk lijken. Dat is het principe van organisatieadviesbureau ConsultingKids. De adviseurs/projectmanagers betrekken de denkkraft van kinderen bij complexe vraagstukken van bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties. Op dit moment loopt er een traject voor Eindhoven Airport. Hoe moet de luchthaven er in 2030 uitzien, rekening houdend met de verschillende belangen van economie, milieu en leefbaarheid?
→ www.consultingkids.nl

“Wij benutten de eigenschappen van jonge mensen om organisaties te helpen aan creatieve en inspirerende ideeën”, zegt oprichter Bas Warmerdam van ConsultingKids. Bij veel van de opdrachten die het organisatieadviesbureau in zijn vijfjarig bestaan heeft uitgevoerd, zijn basisschoolkinderen ingeschakeld. Onder de naam ConsultingStudents past het bureau de werkwijze echter ook toe met jongeren van de brugklas tot en met het laatste studiejaar hbo/wo. Het klantenbestand is divers: ministeries, gemeenten, banken, energiebedrijven, supermarkten, een ziekenhuis. Warmerdam: “Elke organisatie die een belangrijk vraagstuk eens op een heel andere manier wil bekijken, kan bij ons aankloppen. Voorwaarde voor succes is dat klanten open staan voor een andere werkwijze en dat het om een authentiek probleem gaat, waarbij de echte gevoeligheden op tafel komen. Organisaties waarderen dat de doelstelling dubbel is: de kinderen leren er zelf ook iets van. En voor overheden is het vaak een pluspunt dat ze op deze manier ook aan burgerparticipatie doen.”

SUFFE VOLWASSENEN

Een van de meedenktrajecten ging over de communicatie rond de aanleg van de Blankenburgverbinding, een nieuw stuk snelweg bij Rotterdam. Er moest veel gebeuren en de werkzaamheden zouden hinder geven, zoals hei-lawaai en wegafsluitingen. Hoe informeren we de inwoners over wat hen te wachten staat?, vroeg opdrachtgever Rijkswaterstaat zich af. “Wat is de vraag, wat maakt het lastig? Dat is stap één”, zegt Warmerdam. “In dit geval is het een communicatievraagstuk. Als wij de vraag snappen, volgt de vertaling.

‘DE INBRENG VAN LEERLINGEN IS ALTIJD VERRASSEND’

Er zijn vo-scholen die zelf meedenktrajecten voor leerlingen opzetten. Zo organiseert NSG Groenewoud in Nijmegen conferenties voor leerlingen, docenten en schoolleiders.

“Wij hebben intensief contact met onze leerlingenraad en we wilden dat die ging meedenken over onderwijskundige kwesties. Daarom hebben we onlangs voor de tweede keer de conferentie ‘Als je ‘t mij vraagt’ gehouden”, vertelt Martinette Selten, directeur onderwijs en personeel van NSG Groenewoud. “Met veertig leerlingen uit alle leerjaren, twintig docenten en een aantal schoolleiders behandelen we op een externe locatie allerlei kwesties. Dat doen we in werkvormen als ‘speed-daten met de directie’ en ‘over de streep’. Op de agenda van de laatste conferentie stonden bijvoorbeeld de kinderziekten van ons keuzerooster. Leerlingen kunnen 20 procent van de tijd zelf invullen. We vroegen: willen jullie daarvan af? Het antwoord was ‘nee’. Iemand zei: ‘Het is een lieve straathond en als je hem goed opvoedt, wordt het een fantastisch beest!’

De inbreng van leerlingen is altijd verrassend. Ze hebben soms heel praktische oplossingen, waarvan we denken: ja, meteen doen! Bijvoorbeeld stoppen met de hinderlijke bel aan het eind van het lesuur. Of bij wiskunde het ‘Test jezelf’- niet ná maar halverwege of aan het begin van een hoofdstuk doen. Leerlingen kunnen reflecteren op wat ze belangrijk vinden om te leren, dus curriculumvernieuwing is absoluut interessant als meedenk-onderwerp. Dat kan heel goed met het bordspel ‘We own the school’ (www.weowntheschool.nl). Bij ons kwam eruit dat ze meer nadruk willen op vaardigheden en persoonlijke ontwikkeling.

Naar leerlingen luisteren zit bij ons ingebakken. Bij grote veranderingen betrekken we ze vanaf het begin. Ook leuk om te vermelden is dat we ‘lunchen met leerlingen’. Om de zes à zeven weken zit een specifieke groep leerlingen met de rector aan tafel, bijvoorbeeld brugklassers of gymnasiasten. Hun suggesties kunnen tot wezenlijke veranderingen leiden.”

‘Met een vaag verhaal kom je niet weg, want een kind stelt de vraag gewoon opnieuw’

Via fictie brengen we het vraagstuk dichter bij kinderen. We maken er een verhaal van in sprookjesvorm, over een volkje: de Gompies. Op die manier komen de kinderen in de rol van externe adviseur en is het makkelijker (en veiliger) voor ze om eigen ervaringen in te brengen. Dat speelt in het bijzonder bij vragen over gevoelige onderwerpen, zoals pesten, armoede of huiselijk geweld. We maken het verhaal niet te zwaar en gebruiken mooie illustraties. In de klas vragen we de leerlingen: wat te doen? Wij als suffice volwassenen kunnen dit niet meer oplossen.”

BLANKENBURG ZOO

“Dan gaan de kinderen met ons aan de slag, om op ideeën te komen. Wij leren hen vaardigheden aan zoals vragen stellen en op verschillende manieren naar een probleem kijken. Daarbij gebruiken we activerende werkvormen. ➤

'Leraren zien andere kanten van hun leerlingen: een stil kind kan een onverwacht actieve inbreng hebben'

De opdrachtgever is erbij, waardoor kinderen zich serieus voelen genomen: ze kunnen vragen stellen aan de directeur of burgemeester zelf. En die komt niet weg met een vaag verhaal, want een kind stelt dezelfde vraag gewoon opnieuw als-ie het niet snapt. Per traject doen we dit in drie of vier verschillende klassen. Bij de Blankenburg-vraag waren het scholen in de regio."

Na deze exercities laat het bureau zich inspireren door de oogst van de dag: een bulk aan ideeën waarvan er altijd wel enkele uitspringen. Bij de Blankenburg-casus was dat bijvoorbeeld het idee van een negenjarige om een dieren-tuin te beginnen. De volwassen toehoorders waren verbaasd, tot ze de toelichting hoorden: als je een hijskraan de ogen en oren van een giraffe geeft en als je van de graafmachines ook dieren maakt, als je er een hek omheen

zet voor de veiligheid en dit aanvult met geluidsboxen met dierengeluiden, dan heb je Blankenburg Zoo. Uit nieuwsgierigheid zullen de mensen een kijkje willen nemen en dan kun je ze uitleg geven over het project, inclusief de overlast.

Warmerdam: "We delen meestal vijftien à twintig goede ideeën met de opdrachtgever, ook denklijnen die elkaar tegenspreken. Rijkswaterstaat heeft voor het Blankenburg Zoo-concept gekozen en heeft dit meegenomen in de uitvraag bij de aanbesteding."

DIVERSITEIT

ConsultingKids past de methode ook toe met vo-leerlingen en studenten. Warmerdam: "Dan krijg je andere ideeën. Of we maken een combinatie: bij een vraag over armoedebeleid van de gemeente Nieuwegein hebben we eerst twee basisschoolklassen ingezet en vervolgens twee vo-klassen. Een combinatie van drie of vier verschillende groepen kan de uitkomst verrijken. Negenjarigen kunnen dromers zijn, bijna-afgestudeerden kijken heel anders. Daarom zoeken we naar diversiteit in de groepen, want dan kom je tot de mooiste ideeën. Verschillende leeftijden, verschillende wijken, zelfs verschillende landen, want we zijn ook actief in Nigeria en Oeganda. Door uitwisseling van vraagstukken nemen we het culturele perspectief mee."

GROEIEN

Warmerdam besluit: "Leraren zien andere kanten van hun leerlingen: een stil kind kan een onverwacht actieve inbreng hebben. Kinderen vinden het gaaf om mee te doen en wij ook. Je ziet ze groeien. Ze oefenen dingen die je meestal pas later in je leven leert. Voor opdrachtgevers is het aantrekkelijk dat het mes aan twee kanten snijdt. Hun ogen worden geopend voor andere denkwijzen én ze dragen bij aan de ontwikkeling van kinderen. Dat is ook een mooi verhaal naar buiten toe. Zelf vind ik het vanuit veranderkundig oogpunt interessant dat mensen er meer voor open staan als de oplossing van kinderen komt. Ook als ze het idee bij wijze van spreken zelf drie jaar geleden al bedacht hadden."

'Negenjarigen kunnen dromers zijn, bijna-afgestudeerden kijken heel anders'

'WIJ ZIEN DE LEERLING ALS PARTNER'

Diverse vo-scholen laten leerlingen over van alles meedenken. Het Corlaer College in Nijkerk bijvoorbeeld: "Wij zijn constant in gesprek met de leerling. In de leerlingenraad, maar ook daarbuiten."

Ronald Schaefer, plaatsvervangend rector op het Corlaer College in Nijkerk, benadrukt het belang van direct contact met leerlingen. Het driehoeksgesprek vindt hij een mooi voorbeeld daarvan. "Daarin zet de leerling de koers uit voor z'n eigen leren. Ook op andere manieren betrekken we de leerlingen bij het onderwijs. We hebben bijvoorbeeld met een leerlingenpanel gekeken naar de leeromgeving: hoe bevalt het werken in domeinen? De verandertsuggesties hebben we meteen overgenomen. Het moet wel gaan over iets wat leerlingen bezighoudt. Leerdoelen en onderwijsvernieuwing horen daarbij. Voor de onderwijsvernieuwbeweging Schoolleiders voor de toekomst (www.schoolleidersvoordetoekomst.nl) hebben wij daar met leerlingen over gepraat. Leerlingen zien graag een koppeling tussen denken en doen. Zo is er bij ons een winkel gekomen bij het vak economie & ondernemen, omdat vmbo-leerlingen een praktische invulling aan het vak wilden geven.

We zien de leerling als partner. Daarom zijn we gestopt met collectieve leerlingbesprekingen in de atheneum/havo-onderbouw: leerlingen bepalen nu zelf met welke docenten zij willen spreken en over welke leervraag. We zoeken naar wat werkt, zonder het te forceren, in het besef: je doet het met de leerlingen."

www.medilexonderwijs.nl

Nieuw congres

Congres 'Flexibele lesroosters in het vo'

Vrijheid, kaders en keuze in het rooster

Als school bied je steeds vaker maatwerk en leerlingen worden meer eigenaar van hun leerproces. Met het invoeren van flexibele lesroosters versterk je deze ontwikkeling. Op welke manieren kun je een lesrooster flexibel vormgeven? Hoe pak jij als schoolleider dit veranderproces aan? En wat zijn gevolgen van de invoering van een flexibel rooster voor je schoolorganisatie?

Kies voor een flexibel rooster dat mogelijkheden biedt in plaats van belemmeringen!

ONTDEK HET
PROGRAMMA OP
ONZE WEBSITE

Datum

Woensdag 15 mei 2019

Speciaal voor:

- Schoolleiders
 - Adjunct-directeuren
 - Rectoren
 - Team- en afdelingsleiders
 - Roostermakers
- uit het voortgezet onderwijs.

medilexonderwijs.nl/lesroosters

